

04 *recreatieve rustpunten*

De Lekdijk in haar mooie omgeving en met al haar cultuurhistorische lagen biedt genoeg aanleiding om langs de dijk te stoppen en nader kennis te maken. De verhalen van de verschillende cultuurhistorische lagen kunnen in rustpunten op en aan de dijk worden toegevoegd. Rustpunten vormen een nieuwe impuls voor de recreatieve ontwikkelingen rond de dijk en versterken de landschappelijke beleving. Door de rustpunten op een eenduidige en consequente manier uit te werken, ontstaat een branding van de Sterke Lekdijk als grote doorgaande structuur. De Nieuw Hollandse Waterlinie is daarbij een inspirerend voorbeeld.

Voor de uitwerkingen van het beeldkwaliteitsplan voor alle onderdelen van de dijk wordt allereerst de visie vertaald naar concrete punten. Deze vormen de basis voor de uitwerking. Voor de uitwerking van de recreatieve rustpunten betekent dit:

- ① Veilige plek om af te stappen en combineren rustpunt en een snelheidsremmende maatregel
- ② Eenduidig elementenpalet dat is toe te passen over de gehele dijk
- ③ Terughoudend ontwerp met parkachtige kwaliteit; plaatselijk opvallend rustpunt is wel mogelijk
- ④ Rustpunt geeft meer aanleiding voor recreatie

Concept voor rustpuntenontwerp

Het derde onderdeel in het beeldkwaliteitsplan van de Sterke Lekdijk wordt gevormd door de rustpunten. Het gaat hierbij om rustpunten die direct gekoppeld zijn aan de Sterke Lekdijk (beleving). De rustpunten op de recreatieterreinen en in de natuurgebieden in de uiterwaarden hebben een eigen uitstraling die past bij het karakter van het terrein. De parkeervoorzieningen van de recreatiegebieden zijn wel in onderstaande kaart opgenomen, omdat van daaruit rondjes gemaakt kunnen worden over de Sterke Lekdijk en omgeving.

Locatie

De verschillende cultuurhistorische lagen en landschappelijk waardevolle plekken zijn uitgangspunt voor de locatiekeuze van de rustpunten. Op de onderstaande kaart is de locatiekeuze van de verschillende rustpunten op basis van bijzondere uitzichten of historisch waardevolle plekken/elementen weergegeven. De input voor de kaart komt van de netwerkkaart voor de Sterke Lekdijk, die door de landschapsarchitecten van de deeltrajecten is gemaakt. In de planuitwerking van de deeltrajecten van de dijkversterking is nadrukkelijk nog ruimte om een definitieve locatie voor de rustpunten te kiezen.

- Rustpunt S
- Rustpunt M
- Rustpunt L
- Rustpunt XL
- Uitzichtpunt
- Dijkhistorie
- Nieuwe Hollandse Waterlinie
- Autoparkeerplaats

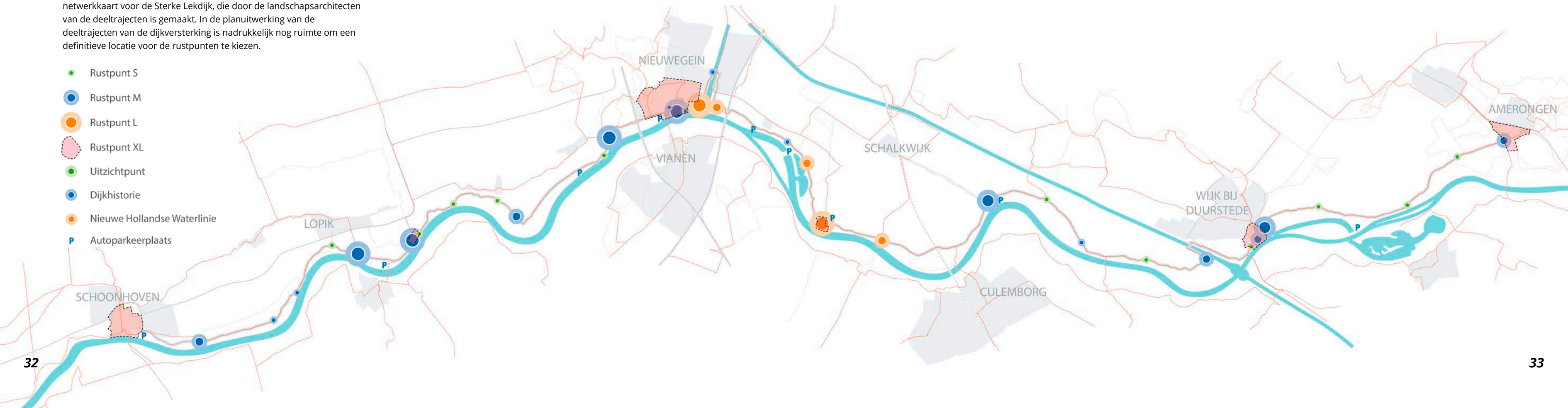
Type rustpunten

In het concept voor het rustpuntenontwerp is een onderverdeling gemaakt naar grootte in S,M en L. Deze onderverdeling geeft niet alleen aan hoe groot een rustpunt is, maar ook de mate aan informatievoorziening en aanvullende recreatieve voorzieningen. Een rustpunt S ligt op plekken waar een bijzonder uitzicht aanwezig is en waar géén informatievoorziening komt. De rustpunten M zijn gepland op cultuurhistorisch bijzondere/waardevolle plekken, waarbij op het rustpunt ook informatie over de plek wordt aangeboden. Een rustpunt L ligt ook op een plek waar een verhaal van de Sterke Lekdijk te vertellen is, maar biedt ook de mogelijkheid voor het toevoegen van een kleinschalige horeca-voorziening.

De uitwerking van de rustpunten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie die aan de Sterke Lekdijk liggen zijn specials die géén onderdeel vormen van het beeldkwaliteitsplan, maar zijn wel op de onderstaande kaart opgenomen voor het totaaloverzicht van het totaal aan recreatieve rustpunten langs de dijk. Datzelfde geldt voor de aan de Sterke Lekdijk grenzende kernen Schoonhoven, Jaarsveld, Vreeswijk en Wijk bij Duurstede. Dit zijn de grotere attractiepunten rond de Sterke Lekdijk waar ook parkeergelegenheid en horeca-voorzieningen aanwezig zijn. Ook deze plekken hebben een eigen beeldkwaliteit en zijn geen onderdeel van het beeldkwaliteitsplan.

Startpunten voor recreatief rondje

Niet alleen voor fietsers is het rijden over de Lekdijk een prachtige beleving. Ook automobilisten maken graag een ritje over de dijk om van het uitzicht te genieten. Omdat het langs de Lekdijk verboden is om te parkeren, wordt het verhaal van de Sterke Lekdijk ook op de parkeerplaatsen langs de dijk aangeboden. Dit zijn bijvoorbeeld parkeerplaatsen bij de grotere recreatieterreinen. Op deze wijze worden de recreanten verleid om de volgende keer de fiets (mee te) nemen, om de prachtige route over de Sterke Lekdijk te gaan verkennen. Hierbij kan natuurlijk goed worden aangesloten op het binnendijkse landschap zodat een rondje gemaakt kan worden, dat natuurlijk ook interessant is voor de bewoners rond de dijk. Het huren van de Sterke Lekdijkfiets op de recreatieterreinen kan daarbij een interessante aanvulling worden op het aanbod op de recreatieterreinen.

Ontwerppalet inrichtingselementen en materialen

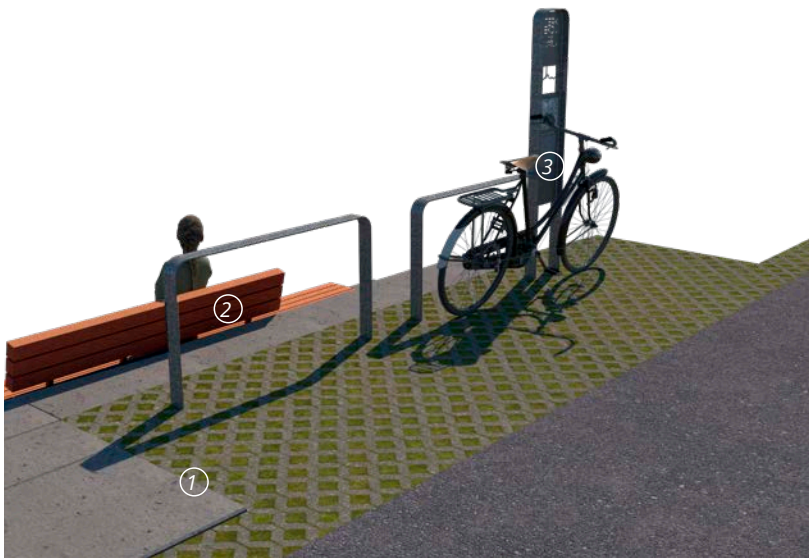
Uitgangspunt bij het concept voor het rustpuntenontwerp voor de Sterke Lekdijk is dat deze contextspecifiek worden uitgewerkt in de planuitwerking van de deeltrajecten van de dijkversterking. Hierdoor is het mogelijk om samen met de omwonenden te ontwerpen aan de rustpunten en daarbij ook locatiespecifieke elementen aan het inrichtingsontwerp te kunnen toevoegen. Om toch een herkenbare uitstraling aan alle rustpunten van de Sterke Lekdijk mee te kunnen geven is in het beeldkwaliteitsplan een palet opgesteld van standaardmaterialen die bij het ontwerp van de rustpunten gebruikt dient te worden. Door de eenheid te vinden in de materialen en uitstraling, kan maatwerk geleverd worden en zullen de rustpunten toch familie van elkaar worden.

Bij de keuze van het palet aan inrichtingselementen voor de rustpunten is de karakteristiek van de Lekdijk als uitgangspunt genomen. De schaal van het landschap van de Sterke Lekdijk verloopt langzaam van het kleinschalige veenlandschap bij Schoonhoven naar de grootschaliger polders bij Amerongen, met zicht op de Utrechtse Heuvelrug. Toch is het karakter van de dijk doorgaans lieflijk en parkachtig. Dit karakter komt tot uitdrukking in de sfeer en uitstraling van de gekozen inrichtingselementen in het beeldkwaliteitsplan en past goed bij de gedachte van de provincie Utrecht dat de Sterke Lekdijk één van de Ringparken in de provincie is. De uitwerking van de rustpunten is zorgvuldig, verfijnd maar wel terughoudend zodat met name de kwaliteiten van het landschap aandacht krijgen. De materialen in het ontwerppalet zijn zodanig gekozen dat aan de ambitie van het toepassen van duurzame en recyclebare materialen wordt voldaan. Ook wordt gestreefd naar het laten produceren van bijvoorbeeld de bankjes door sociale werkplaatsen om invulling te geven aan de ambities op het vlak van social return binnen de dijkversterking Sterke Lekdijk.

Om inspiratie te bieden en het palet te testen zijn in het kader van dit beeldkwaliteitsplan voorbeelduitwerkingen van de rustpunten S, M en L gemaakt. Het is daarbij nadrukkelijk *niet* de bedoeling om de drie voorbeelduitwerkingen te stempelen langs de dijk. Het palet bestaat uit drie hoofdcategorieën van inrichtingselementen:

- 1. verhardingen;
- 2. zitmeubilair;
- 3. inrichtingselementen.

In deze paragraaf worden de materialen beschreven en het gebruik nader toegelicht. In de materialencatalogus in hoofdstuk 5 worden deze nader omschreven en van specificaties voorzien.

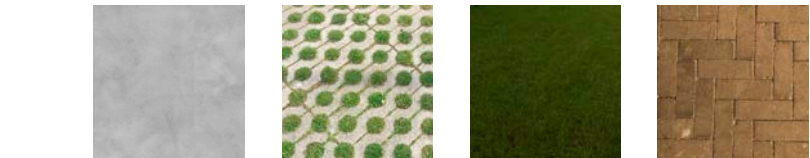

Verharding

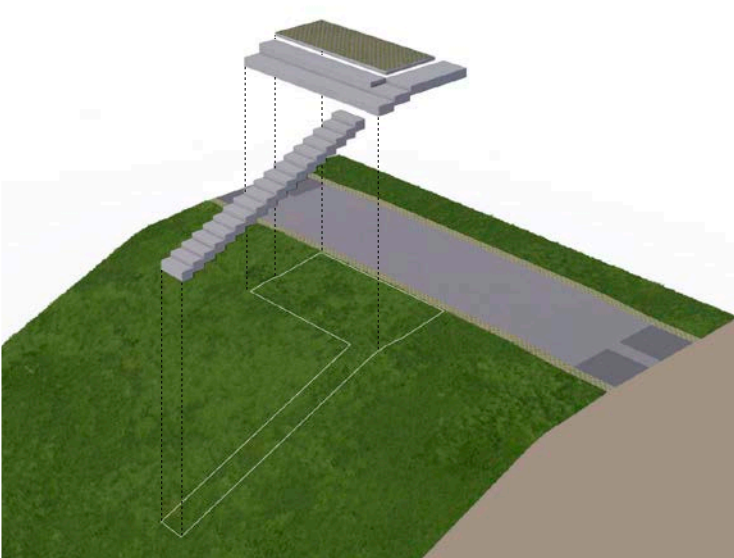
Een deel van de rustpunten zal als een podium worden gekoppeld aan de dijk. Voor het maken van de rustpunten is het op veel plekken noodzakelijk om ruimte te creëren aan de dijk. In de basis gebeurt dit door betonnen bloktreden op het (nieuwe) dijkprofiel te leggen. Afhankelijk van de specifieke situatie is het mogelijk om dit met meer of minder bloktreden te doen. Ook is het mogelijk om met deze bloktreden een dijktrap te maken naar de teen van de dijk. Vervolgens is nog de keuze aanwezig om grond aan te brengen, waardoor de treden ‘in de dijk’ komen te liggen of om de treden ‘op de dijk’ te laten liggen. Vanuit overleg met de dijkbeheerder is de eis naar voren gekomen om rond de bloktreden van het rustpunt een strook van grasbeton aan te leggen om de overgang sterk genoeg te maken. Het detail moet ook een oplossing bieden voor het risico op het verzakken van de bloktreden en verharding, bij het zetten van het grondlichaam van de dijk.

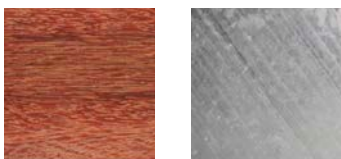
De verharding rond de bloktreden zal in de vorm van een uitbreiding van de (vlakke) grasbetonstrook van het wegprofiel plaatsvinden waardoor het rustpunt nog sterker aan de dijk als lijn gekoppeld wordt. In het wegprofiel van de dijk wordt ter plaatse van een rustpunt een verkeersplateau gerealiseerd. Dit verhoogt de verkeersveiligheid rond het rustpunt en het rustpunt vormt een onderdeel van de noodzakelijke verkeersremming op de dijk.

Ook zijn plekken langs de dijk aanwezig waar een rustpunt niet direct aan de dijk(kruin) gekoppeld is, de kwaliteiten binnendijs liggen of waar de kwaliteiten van een kruisende structuur de basis zijn voor het ontwerp van het rustpunt. In de basis worden ook daar betonnen bloktredes gebruikt, maar kan als verharding ook een materiaal worden toegepast die gekoppeld is aan de specifieke plek (bijvoorbeeld gebakken klinkerverharding). Bij een kruisende structuur kan dat alternatieve verhardingsmateriaal dan ook in de uitwerking van het verkeersplateau worden verwerkt. Uitgangspunt daarbij is dat alternatieve materiaal bestand is tegen de verkeersklasse die op de dijk aanwezig. Voor een open verharding wordt de standaard grasbetontegels toegepast, maar kan bij de wens voor een nog groenere uitstraling een grasraster worden toegepast.

In het innovatietraject van het programma Sterke Lekdijk wordt nog onderzocht welke mogelijkheden aanwezig zijn om het beton van de bloktreden te vervangen voor een duurzamer alternatief. Een voorbeeld daarvan is het product Geowall. De bloktreden - met de producteigenschappen van beton - kunnen dan uit lokale grondstromen geproduceerd. Dit innovatietraject loopt nog.

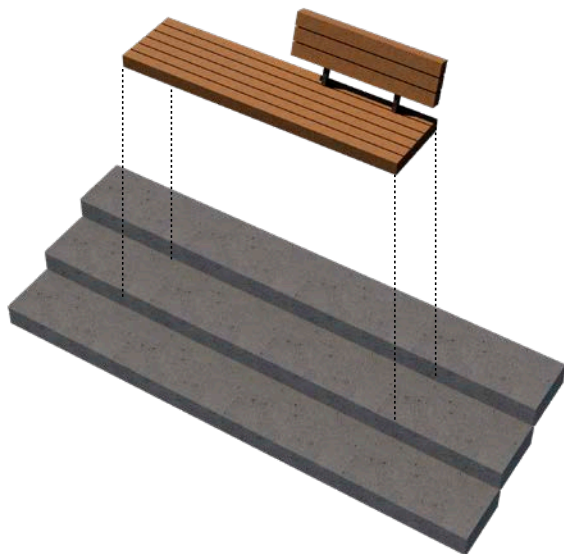
Zitmeubilair

Het zitmeubilair heeft een verfijnde kwaliteit die past bij het romantische landschap van de Sterke Lekdijk. Vanuit deze karakteristiek is gekozen voor roodbruin fsc-gecertificeerd hardhout als het materiaal voor de zitelementen. Dit materiaal geeft het zitmeubilair een warme uitstraling en is onderhoudsarm, duurzaam en 100% recyclebaar. De gewenste verfijning in het ontwerp van het zitmeubilair wordt bereikt door het werken met een latjesstructuur. Het grote voordeel van de latjes is de toepasbaarheid in zowel een geometrische vormgeving als in een vormgeving met meer rondingen. Voor de afmetingen van de latjes en de spaties daartussen is de ‘Grijssen plane-serie’ de referentie. De latjes hebben wel het verfijnde beeld, maar zijn tegelijkertijd stoer en goed toepasbaar in de openbare ruimte. In de uitwerkingsfase kan ook voor een ander product gekozen worden of geproduceerd worden in een sociale werkplaats. Ontwerpeis is daarbij wel de verfijnde kwaliteit en dat het zitelement onderdeel wordt van de toe te passen bloktreden. Een losstaande bank op de bloktrede voldoet niet aan deze eis.

Het zitmeubilair kan op bijvoorbeeld de betonnen elementen worden bevestigd, maar als het zitmeubilair zelfstandig in de ruimte staat heeft het een onderstel dat gemaakt is uit thermisch verzinkt staal. Dit materiaal heeft een natuurlijke onopvallende uitstraling en is onderhoudsarm, duurzaam en 100% recyclebaar. Het thermisch verzinkt staal voor de zitelementen van de Sterke Lekdijk, contrasteert mooi met de keuze voor Cortenstaal die voor de uitwerking van de rustpunten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie gebruikt wordt. Voor de vormgeving van het onderstel van het vrijstaande zitmeubilair is de ‘Grijssen plane-serie’ de referentie.

Om het parkkarakter van de Sterke Lekdijk te benadrukken en met name ook beschutting te creëren op de rustpunten die direct aan de dijk gekoppeld zijn, hebben de banken een overstek van de zitting over de rand van het element waarop ze gemonteerd zijn en een rugleuning. Het frame waarop de latjes gemonteerd worden, zijn ook van thermisch verzinkt staal.

Inrichtingselementen

De inrichtingselementen van de rustpunten en langs de lijn en toegangen van de Sterke Lekdijk zijn eenduidig vormgegeven. De elementen hebben wel een vergelijkbare sierlijke maar tegelijkertijd robuuste uitstraling als het zitmeubilair. Het pallet van inrichtingselementen bestaat uit fietsnietjes, informatiezuilen en de toegangsborden van de Sterke Lekdijk. Al deze elementen zijn gemaakt uit een 60 mm brede strip thermisch verzinkt staal die met een radius van 100mm gebogen zijn. Dit materiaal heeft een natuurlijke onopvallende uitstraling en is onderhoudsarm, duurzaam en 100% recyclebaar.

De **fietsnietjes** hebben een standaardlengte van 1000 mm en een hoogte van 800 mm. De nietjes worden geplaatst in de verharding van de rustpunten, waarbij de verankering van de fietsnietjes onder de verharding is verwerkt.

Op de rustpunten M en L waar een **informatiezuil** komt, wordt deze bij voorkeur geïntegreerd met de fietsnietjes om alle elementen op het rustpunt zo veel mogelijk te clusteren. De informatiezuil heeft een standaard hoogte van 2000 mm en een breedte van 400 mm. Binnen dit frame wordt op de aslijn van de thermisch verzinkte stalen strip een informatiepaneel bevestigd met een spatie van 20 mm tot aan het frame. Deze loopt van bovenaan de informatiezuil naar beneden tot 800mm boven het omliggende maaiveld. Daarbij is het van belang dat bij de bevestiging van het informatiebord aan het frame, de buitenzijde van het frame onaangetast en egaal blijft. De verankering van de informatiezuil is onder de omliggende verharding verwerkt. Het informatiebord wordt door de afdeling communicatie van het Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden vormgegeven.

Het **welkomstbord** dat aan de toegangen van de Sterke Lekdijk staat wordt op een vergelijkbare manier gemaakt als de informatie zuil. De standaardbreedte is 1000 mm en de maximale hoogte is 2600 mm. Het bord van de ‘dijkstraat - auto te gast’ hangt daarbij op 1600 mm boven maaiveld, is 650 mm hoog en gecentreerd in het stalen frame. Het woord ‘Sterke Lekdijk’ boven aan het welkomstbord is uit een plaat gegalvaniseerd staal gefreesd en net als het informatiebord van de informatiezuil, met een spatie van 20 mm aan het frame bevestigd. Daarbij is het van belang dat de buitenzijde van het frame onaangetast en egaal blijft.

Voorbeelduitwerking rustpunt S

Vanaf de Lekdijk heb je continu een prachtig bewegend panorama op het omliggende landschap. In de voorbeelduitwerking van 'rustpunt S' is het zicht op de kerk en spoorbrug bij Culemborg en de uitloper van de Steenwaard gekozen om even te kunnen afstappen en wat langer van het uitzicht te kunnen genieten. De ruimte voor het rustpunt is gemaakt aan de buitenzijde van de dijk door betonnen tribune-elementen op de dijk te leggen. Op deze tribune is een zitelement bevestigd, die de recreant door de leuning een aangename afscherming biedt van het dijkverkeer. Het fietsnietje is geïntegreerd in het plateau dat bestaat uit een verbreding van de doorlopende grasbetonzone langs de dijkweg. Het rustpunt is daarmee sterk gekoppeld aan de dijk(beleving).

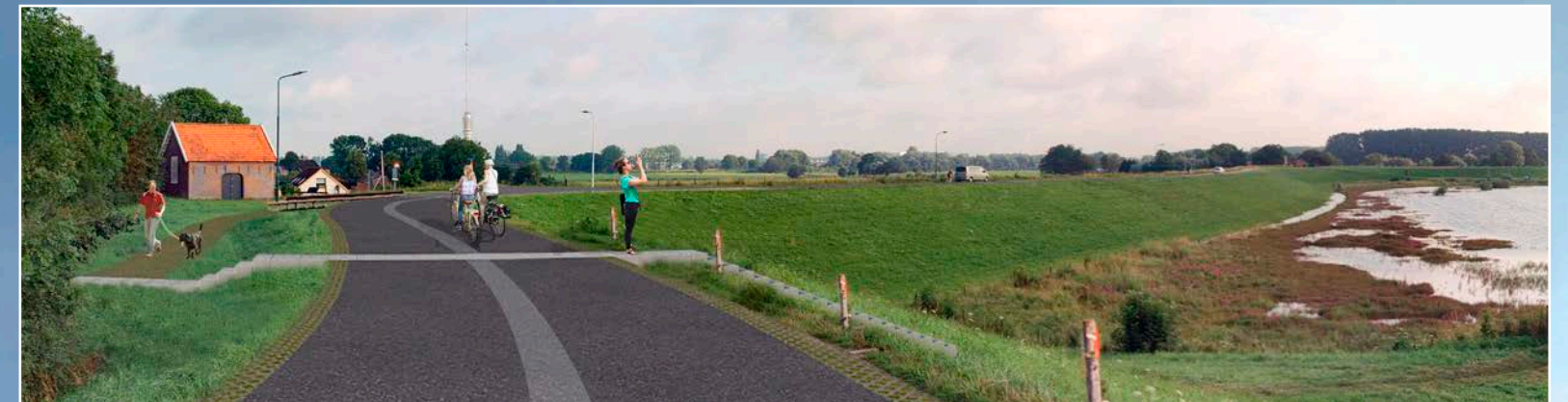
Voorbeelduitwerking rustpunt M - voormalige Rolafsluis

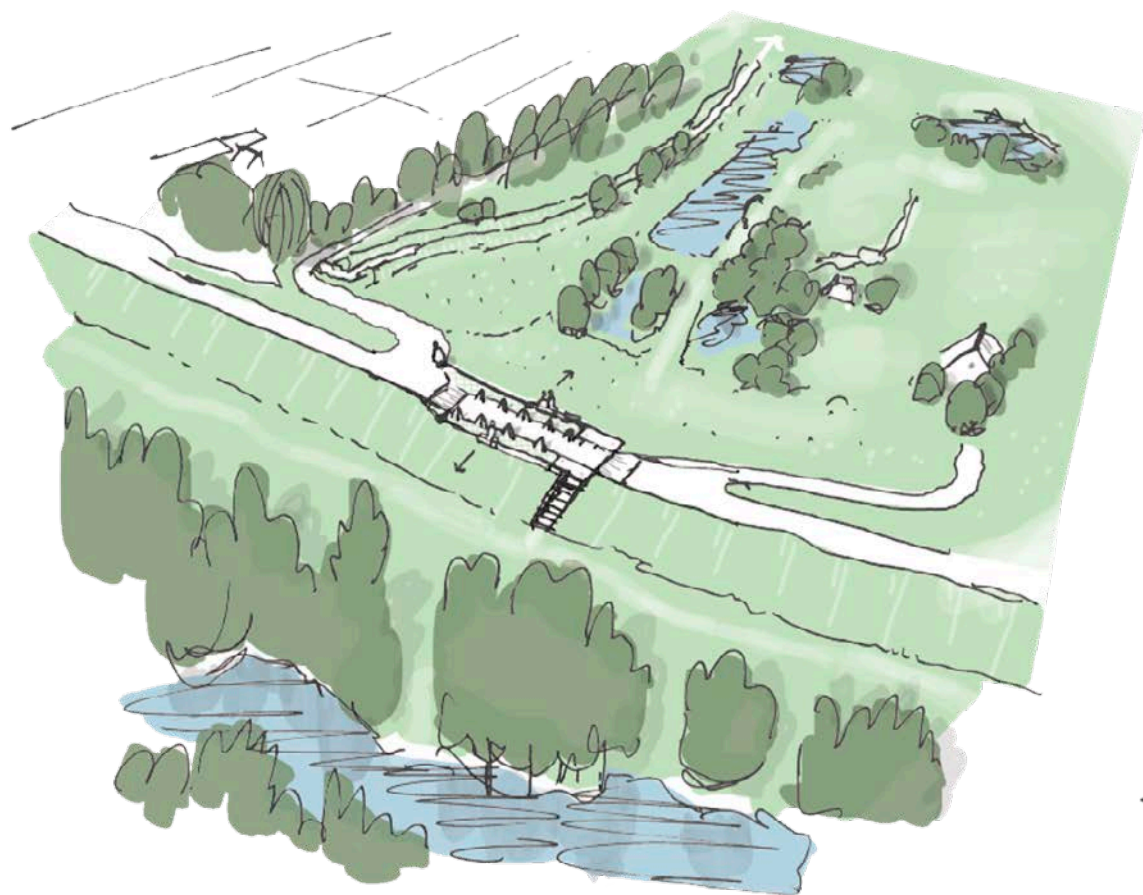
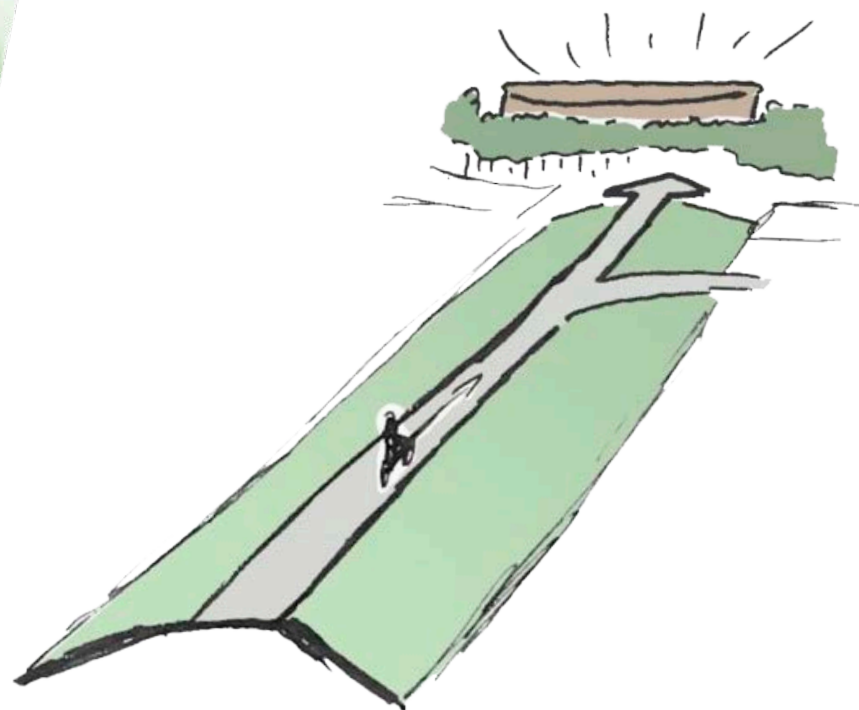
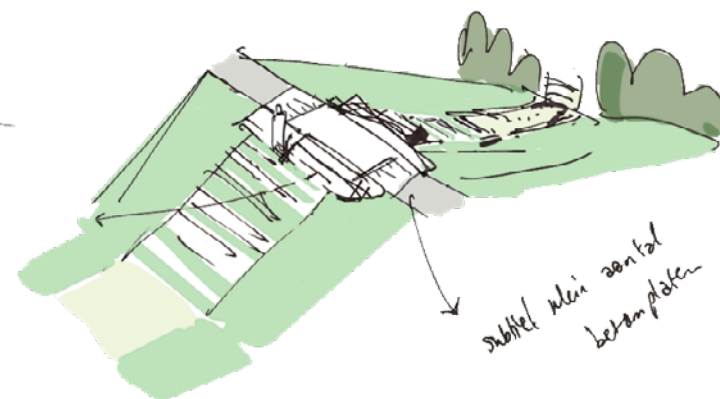
De historie van de voormalige Rolafsluis biedt meer dan voldoende aanleiding voor een voorbeelduitwerking van een rustpunt M. Op deze locatie vond de afwatering van de polders Vogelzang en Wiel in de gemeente Lopik op de Lek plaats met de sluis. Aanvankelijk op natuurlijke wijze, in de 16e eeuw met behulp van een windwatermolen en vanaf 1905 met een gemaal totdat dit werk in 1986 wordt overgenomen door het ruilverkavelingsgemaal De Koekoek. In de voorbeelduitwerking van het rustpunt is bewust een verbinding gezocht tussen beide zijden van de dijk om de dwarsrelatie te benadrukken. Voor de zitelementen is ruimte gezocht aan de buitenzijde van de dijk door middel van dezelfde tribune-elementen als van een 'rustpunt s'. Dit vormt een markerpunt op de dijkbeleving. De fietsnietjes en geïntegreerde informatiezuil vormen een onderdeel voor 'het nieuwe adres' aan de dijk (zie inzet). De trappen lopen op deze locatie helemaal door de uitwerwaarden in, maar ook aan de binnenwaartse zijde van de dijk naar het historisch restant van de sluis. Het rustpunt is daarbij niet alleen onderdeel van de dijk, maar takt ook aan op het voetpad vanuit Lopik langs de Rolafweg Zuid en kan onderdeel worden van een lokaal wandelrondje.

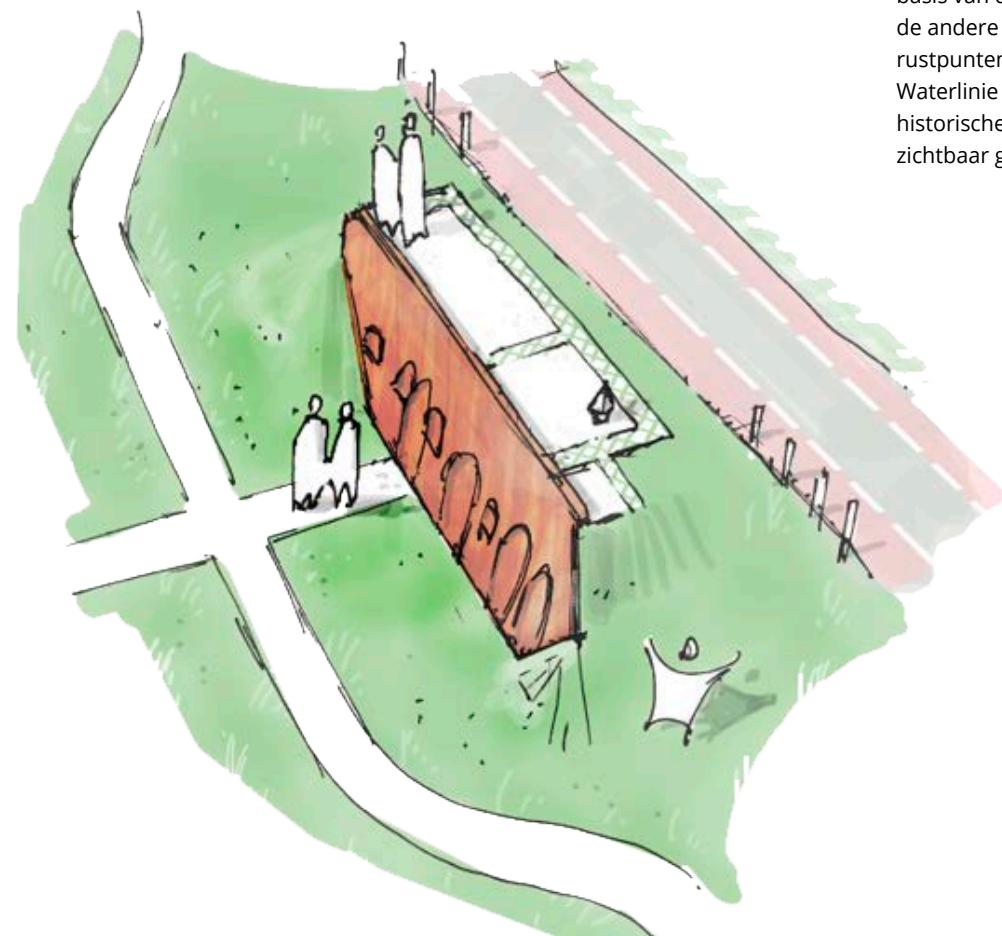
Voorbeelduitwerking rustpunt L - de IJsseldam

Voor de voorbeelduitwerking van een rustpunt L is de locatie van het dijkmagazijn ter hoogte van de IJsseldam in IJsselstein gekozen. Op dit historisch punt takte de Hollandse IJssel van de Lek af. Tot aan de afdamming in 1285 met de IJsseldam liep de Lekdijk over in de dijk langs de Hollandse IJssel. Dit bijzondere gegeven van de kruising van de dijken en de IJsseldam is opgepakt in de voorbeelduitwerking van het rustpunt. Een lange bank met een leuning in het midden loopt met de Lekdijk mee, maar gaat ook de bocht door in de richting van de oude dijk langs de Hollandse IJssel. Op de kop van de bank en in het verlengde van de IJsseldam staat een informatiezuil, met daarop een toelichting bij het bijzondere punt. De fietsnietjes zijn uitgelijnd met het dijkmagazijn. Doordat de ruimte rond het rustpunt groter is, kan op een mooie zomerse dag een ijscoke een trekpleister zijn voor het recreatief verkeer op de dijk en in de omgeving. De grasrasterverharding die onder en rond de bank aanwezig is loopt door langs de dijk en vormt een pad naar de historische toegang naar naar de Bossenwaard (zie inzet).

subtiele klein aantal
betonplaten

Rustpunten Nieuw Hollandse Waterlinie

Een bijzondere variant van de rustpunten aan de Sterke Lekdijk zijn de rustpunten die in het kader staan van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tussen Culemborg en Nieuwegein kruist de dijk de historische waterlinie. Hierbij raakt de dijk aan meerdere elementen van dit cultuurhistorische ensemble. Een belangrijk doel voor deze rustpunten was om die elementen te relateren aan de dijk, en zo de recreatieve netwerken van de dijk en van de linie te verbinden.

In aanvulling op zowel dit Beeldkwaliteitsplan als het Voorkeursalternatief voor de dijkversterking zijn deze rustpunten uitgewerkt tot een schetsontwerp. Hierbij is er rekening mee gehouden dat de rustpunten zowel in de familie van Sterke Lekdijk-rustpunten als van NHW-attracties dienen te passen. Zodoende is gekozen om voor de basis van de rustpunten dezelfde beton-materialen te gebruiken als voor de andere Sterke Lekdijk-rustpunten. Voor de verdere invulling van de rustpunten wordt met materialen gewerkt die bij de Nieuwe Hollandse Waterlinie passen, zoals cortenstaal. Hiermee worden ook enkele historische elementen, zoals een voormalig onderkomen in de dijk, weer zichtbaar gemaakt in het landschap.

